

השבת של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצה מורינו

ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

שבת ויהי

ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה... (מז, כח)

... ומבאר בדברי רבותינו ז"ל במדרש רבה ובפרט בזהר הקדוש בפרשה זאת, שאותן שבע עשרה שנה היו עיקר ימי חייו שחיי [יעקב אבינו] בשמחה ונחת, כמו שכתוב שם בזהר הקדוש. ולכאורה תמוה הדבר שכשהיה יושב בארץ ישראל, לא ישב בשלוה, ובארץ מצרים שהיא מקום טמא, שאז התחיל גלות מצרים שמררו את חייהם, שם דייקא ישב בשלוה. אך כל זה הוא עניין ששון ושמחה ישיגו וכו', שעיקר שלמות השמחה בו יתברך, שזה עיקר החיות, הוא כשמתגברין לחטף את היגון ואנחה להפכו לשמחה, שזהו עיקר הברור מהיכלי התמורות, שהוא על ידי שמחה. והעיקר על ידי שמחליפין ומהפכין היגון ואנחה לשמחה. וכלל הדבר כי כל עבודת האבות היה גלות ולהודיע אלקותו בעולם, שרק בשביל זה בא האדם לעולם וזה כל השמחה והחיות...

שהשיב לו יוסף: בניי הם, אשר נתן לי אלקים בזה. שהראה לו שגם בזה בעצמו נמצא זכות, שייגע ומצא נקדות טובות גם בהרשעים שיצאו מהם. ועל כן תכף נתרצה יעקב ואמר: קחם נא אלי ואברכם... (הלכות ערובי תחומין ו' - ט"ז):

יששכר חמור גרם... (מט, טו)

אמרו רבותינו ז"ל: לעולם ישים אדם עצמו כשור לעל וכחמור למשאו. כי זה עיקר המעלה של האדם הבעל בחירה, מחמת שיש לו חמור מגשם כזה, שהוא בחינת חמור ממש, תכלית הכסילות, ואף על פי כן בכח קדשת נשמתו, יש לו כח להפך ולהכניס בחינת החמור, שהוא גשמיות החמור, אל קדשת התורה, שיהיה משעבד אל התורה ואל עבודת השם יתברך כחמור למשאו. וזה בחינת "יששכר חמור גרם" (הלכות פסח ט' לפי אוצר היראה - יראה ועבודה - מ"ב):

(מרי ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

שיחות

רבי ישראל (קרדונר), התחזקתי בכל הכוח ואמרתי: "שיהיה מה שיהיה, אפילו אם יכה אותי ויבזה אותי, אני אשאל את האבא, אז שאלתי אם רבי ישראל יכול לאכול בדירה הקטנה שלנו, והאבא ענה: "כן, כן, נשאר קצת תבשיל מהאכילה, אז תן לו, הוא יאכל לחם לבד? אז כבר ראיתי שזה השגחה מהשם יתברך למעלה מן הטבע, שיהיה לי קשר עם הצדיק הקדוש הזה, וככה היה, הם עשו לילה, ברכו ברכת המזון וקריאת שמע, והם שכבו לישון... ורבי ישראל הוא ישב על מדריגה אחת של הבית, ונתתי לו לחם לאכול, והוא עשה נטילת ידים וברך את "המוציא...". וכשמעתי את הברכה ממנו "על נטילת ידים" ו"המוציא...", ראיתי שזה נכון, זה צדיק נסתר, כי ברכה כזו עוד לא שמעתי, אני גדלתי בין חסידים, והם לומדים תורה ויראי השם, אבל ברכה כזו לא שמעתי, וגם כן פנים, צורה כזה כמו שהיה לרבי ישראל, לא ראיתי, אז נתתי לו את מה שנשאר מהסעודה שלנו, כדי שיאכל את זה.

אז הוא אמר לי: "אני לא אוכל שום דבר, רק לחם ותה", אבל תה לא היה לנו, ולא היה לנו מכוונת נפט, רק העשירים היה להם מכוונת נפט, אבל עניים השתמשו בפחים, וזה מלאכה שצריכים לדעת, איך לעשות אש, ואני עשיתי הכל... עד שהצלחתי להצית אש ועשיתי תה, ובכל פעם אני נכנסתי לבית ואמרתי לרבי ישראל, אני לא ידעתי שהוא ברסלבר, אני ידעתי רק שהוא צדיק נסתר, אז אמרתי לו בלחש, בסוד, באוזן: "רבי ישראל... תדעו שאתם באתם לטבריה בשבילי, אני כך וכך, אני רוצה מאד לעבוד השם באמת, ויש עלי מלחמות קשות, ואני מחפש, בכל ימי חיי מקום שידריכו אותי, ויאירו בי אור השם, שאזכה לעבוד השם באמת, אז אתם באתם לטבריה בשבילי, ואני מבקש אתכם שלא תעזבו אותי!"

ואני, אני ראיתי שהוא נרגש מאד, כי תכף כשירד מהחמור, הביא אותו השם יתברך אלי ושומע דיבורים כאלה, הוא היה צריך לנסוע קודם, אבל כל זמן שלא היה לו בירור, שהוא צריך לנסוע לטבריה, לא רצה לזוז ממירון, היה לי מלחמה קשה מאד עם כל העיר, עם כל

וזה בחינת כל הגליות שעוברין על ישראל שעיקרם הוא גלות הנפש שהיא רחוקה מאביה שבשמים, שעיקר הגלות הוא העצבות, כי מחמת חטא אדם הראשון וקלקולים של כל אחד ואחד בכל דור ודור, על כן בהכרח להיות בגלות, עד שבכח הצדיקים הגדולים, יבררו על ידי זה דייקא מהיכלי התמורות.

ועיקר הברור על ידי השמחה, על ידי שיהפכו היגון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת מכירת יוסף למצרים, שעל ידי זה דייקא היו יכולים להתקיים במצרים, כמו שכתוב כי למחיה שלחני אלקים לפניכם וכו'. כי יוסף הוא בחינת התלהבות השמחה, עד שהכרח גם יעקב אבינו ובניו הקדושים כלל קדשת ישראל שירדו כלם למצרים, ושם דייקא חי יעקב בשמחה ושלוה, כי אז השיג בשלמות שגמר הגאולה האחרונה יהיה על ידי זה דייקא, על ידי שירדן הצדיקים לעמקי עמקי היכלי התמורות שהם בחינת מצרים וכל הגליות שנקראים על שם מצרים כמובא, ומבררים הקדשה משם דייקא, והכל על ידי שבכחם הגדול מהפכין היגון ואנחה לשמחה, שזה עיקר בחינת הברור מהיכלי התמורות. כי היכלי התמורות רוצים בהפך להמיר ולהחליף הכל, חס ושלום, עד שאי אפשר לבאר ולספר סברותיהם המהפכות מן האמת, כי אין קץ לדברי רוח ולא יוכל הפה לדבר ולא תמלא און משמע. אבל נקדת של גדולי הצדיקים האמתיים עולה על הכל והם ממירין ומחליפין לטובה עד שמהפכין היגון ואנחה לשמחה (הלכות הודעה ו' - נ"א):

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה... (מח, ח)

... ששאל: "מי אלה" — שאינם ראויים לברכה, כי ראה רשעים גדולים שיצאו מהם. והשיב לו יוסף: בניי הם, אשר נתן לי אלקים בזה. ואיתא בספרים שהשיב לו: שבוה בעצמו שאתה רואה, יש שם גם כן ניצוצות קדושים, שבשביל זה ראויים לברכה, שזה היה עיקר הוויכוח בין יעקב ליוסף, כי בעניין זה של אזמרה - ללמד זכות על הכל - יש בזה כמה בחינות בין הצדיקים, כי הוא עבודה גדולה, כמו שמצינו שאפילו גדולי הצדיקים לפעמים לא ידעו ללמד זכות כראוי, והקפיד ה' יתברך עליהם, כמו שמצינו בישיעה והושע וכו'. ועל כן גם יעקב אבינו קדם הסתלקותו, מחמת שראה גדל הרשעות של הרשעים שיצאו מאפרים ומנשה, על כן גם הוא תש כחו, עד שלא ידע ללמד עליהם זכות ולברכם, על כן שאל: מי אלה — שאינם ראויים לברכה? עד

(ספר ימי מוהר"ן [רבי נתן] - סימן יא-ג)

סיפור

© בשנת תקס"ו, אחר שנפטר התינוק הנ"ל [שלמה אפרים - הבן של רבינו הקדוש], נסע [רבינו הקדוש] לדרך למדודיבקע וסביבותיה, ושם התחיל לספר מעשה ראשונה שבספורי מעשיות, וכשבא מהדרך הייתי אצלו וחזר וסיפר לפנינו אותה המעשה, ואמר, בדרך ספרתי מעשה וכו' כנדפס שם בספר ספורי מעשיות:

© בשנת תקס"ז, אחר שהתחיל בסוף שנת תקס"ו לספר ספורי מעשיות וכו', אז אמר בראש השנה התורה "פתח רבי שמעון", ואמר: עת לעשות לה' וכו' (לקוטי מוהר"ן - סימן ס'), ושם מדבר מספורי מעשיות שעל ידי זה מעוררין מהשינה וכו'. גם שם מדבר מעניין עשירות שצריכין הצדיקים להתבוננות וכו', ומבואר שם שהעשירות הוא בשלוש בחינות שצריכין להשליש מעותיו שליש בקרקע וכו', ואז שלח למזיבויז' וקנה החניות שם וכו':

© ביום הכפורים בשנת תקס"ז הנ"ל, בשעת אמירת כל נדרי, אחר שהתחיל השליח-צבור הפזמונים והסליחות שאחר תפילת שמונה-עשרה, היה שרפה גדולה פה קהלת קדש ברסלב, ונשרפו כמה וכמה בתים גדולים, והיה רעש גדול מאד ונתבלבל התפילה, כי כלם ברחו למלט נפשם וביתם אבל ביתו של רבנו זכרוננו לברכה לא נשרף אז באותה שרפה. אחר גמר השרפה, באותה הלילה של יום הכפורים, היה פחד ורעש גדול מבני חיל שבאו לבית המדרש שלנו, והכו כמה אנשים בבית המדרש ובחוץ הכה ופצוע, שילכו להשקיט האש ולכבות האש הנשאר, והיה לנו צער ופחד גדול. אחר כך

במוצאי יום הכפורים, אמר רבינו שרבי שמואל יצחק הודיע לו השרפה וכו' שמואל יצחק גימטריא שרפה כנרשם במקום אחר (חיי מוהר"ן - קנ"א), ואז סיפר שרצה לעשות עבדא באותו היום הכפורים, דהיינו לבקש מה' יתברך וכו' והיו לו כמה טענות על זה שאם היה כותבן היו נכתבין על כמה בויגין, אך נתבלבל הדבר על ידי השרפה:

(ספר אבי הנחל א' - מכתב ל"ו)

מכתב

□ ב"ה, כ"ח אלול תש"כ,

תל-אביב.

אוהבי יקירי הטוב ונחמד לכל, השואב חיים ממימי החסד שבהם תלוי שרש חיות ותקון נפשו. יכתב ויחתם בתוך הקבוץ הקדוש בספר הצדיק לחיים טובים ונעימים, לחיים ארזים ולשלום אין קץ.

בשמחת לבבי קבלתי מכתבו בצרוף צ"ק על סך מאה ל"י מיום כ"ד אלול, ושש אנכי על ישועתו אשר היה ה' בעזרו וזכה שיתנוצץ בלבו

הזך איזה מעט התנוצצות מאור הצדיק אשר חפר ומצא גאלה ופדות נפשנו, ומגעגע לנטע אורו בלב ידידיו הסרים למשמעתו, ומשתוקק בהשתוקקות נמרץ בכל נפשו ומאודו לחזק ענייניו ולתמך את אנשיו במנה יפה באהבה וברצון. אין פני מלה להודות לו על כל החסד והטוב הזה, ישלם ה' פעלו הטוב, ויעזר ויגן עליו ועל ביתו ויברכם בשנה טובה ומתוקה, ויצליחו וישכילו במתיקת הדעת של רבנו ז"ל המולך אותנו להחיות את עצמנו במעט הטוב אשר זוכין לחטף בזה העולם, ולשמח את עצמנו בזה, ולהשתוקק לחטף עוד, ולהתחיל בכל פעם מחדש לשוב לה' יתברך.

יקירי חביבי, למען ה' אל יזוז דעתו ומחשבתו, רק להיות עמנו על ראש השנה, ולהכניס ראשו בין הנפשות המקשרים את עצמם עם נשמת אור רבנו ז"ל, ואז טוב לו. ואם המניעות חזקים - עוד טוב יותר ויותר, כי עיקר החשק והכסופין לשוב אליו יתברך מתגברין רק על-ידי שבירת מניעות. חזק וחזק כי הכל יתהפך לטובה על-ידי הנגון של ע"ב נימין של הצדיק הקדוש והנורא שלא היה לו שום הסתכלות בזה העולם, וכל העולם אינו עולה אצלו כהרף עין וכו'.

בידידות ואהבת עולם, הזוכרו תמיד בעמקי הלב ומעתיר ומתפלל עליו, דורש שלומו וישועתו בזה ובבא.

המעתיק והמסדר. ישראל דב אודעסר

המשפחה, ואני אמרתי: "אני לא אלמוד מלאכה, רק תורה ויראת שמים!", אני לא רוצה בשום אופן, והיה עלי מלחמה קשה, כי היה רחמנות גדול, הם אמרו: "האבא לא יכול לעבוד, הוא עיוור ועני, ואתה תזון את הבית, אתה ילד לאחור הבר מצווה, אתה יכול ללמוד מלאכה ולהרוויח על לחם בבית, ואתה לא תהיה רב, אין לך כשרונות".

ואני לא רציתי לשמוע, כל העיר, היה רחמנות גדול: "אתה נעשה בר מצווה, אתה צריך ללמוד מלאכה, לזון את הבית". אמרתי להם: "אני לא אלמוד שום מלאכה, בשום אופן בעולם". סיפרתי לרבי ישראל את זה, אז הוא נהנה, השם יתברך הזמין לו נפש כזה, שהוא רוצה רק התורה תמיד.

גם כן האישה, אני אמרתי: "השם! תן לי אישה כזו, שהיא... שתאכל גם כן לחם..."

עוד לא סיפרתי בדיוק כמו שהיה, כי אי אפשר לצייר המלחמה שהיה לי בזה. ורבי ישראל שמע את זה, אני סיפרתי המלחמה עם ההורים, המשפחה וכל הידידים וכל העיר. כולם אמרו שאני צריך ללמוד מלאכה, אני לא מסוגל להיות ראש ישיבה או רב. מזה רואים את רחמנות הבורא יתברך, לפני שבעים שנה, כשהיה ברסלב ממש אין, אין לתאר את גודל השפלות שהיה על ברסלב, ואני עמדתי נגד אריות, נגד גדולי תורה ויראה, מפורסמים, וכולם אמרו: "ברסלב לא..."

(לקוטי עצות - ממון, ה-ו)

עצות ותפילות

על ידי שמשברין תאוות ממון, ממשיכין השגחה שלימה; ושבירתה היא על-ידי צדקה, כי על-ידי צדקה מקררין חמימות תאוות ממון ומשברין תאוות הנגידות והעשירות, וזוכה לעשות משא-ומתן באמונה ולהיות שמח בחלקו, ויש לו נחת-רוח במה שחננו ה', ואינו אף להעשיר, שזהו עיקר תאוות ממון, שהוא יגע תמיד ביגיעות וטרדות וטרדות גדולות, וממשיך על עצמו הקללה של **בזעת אפיך תאכל לחם**, רחמנא לצלן. ועל-ידי צדקה נצולין מזה, ונחשב כמקטיר קטורת (לקוטי מוהר"ן, סימן יג).

תאוות ממון הוא עבודה זרה ממש. וכל-זמן שיש עבודה זרה של ממון בעולם, חרון-אף בעולם; וכפי הביטול של תאוה זאת, כן נתבטל החרון-אף ונמשך חסד בעולם, ונמשך בחינת התגלות משיח, ונמשך הדעת, שהוא בחינת בניין בית-המקדש, וזוכין להמשיך חדושי-תורה נפלאים שיתגלו לעתיד. גם נעשה על-ידי-זה תקונא דמרכבתא עלאה ומרכבתא תתאה (שם).

● אנה ה', זכנו בחסדיך הגדולים, שנזכה להתגבר על תאוותינו ומחשבותינו הרעות. ותעזרנו שנזכה לבטל ולשבר את תאוות ממון מאתנו, ואהיה שמח בחלקי אשר נתת לי ה', ולא אהיה אף להעשיר, ולא ארדוף אחר מותרות להרבות הון מהבל. ואפילו ההכרחיות מה שאני מכרח לעסק באיזה עסק או משא ומתן בשביל פרנסה, תזכני ברחמך הרבים שיהיה העסק בקדשה ובטהרה לשמך הגדול. ותזכני לעשות משא ומתן באמונה, ותהיה תורתך קבע ומלאכתי עראי, ולא אטריד את דעתי ומחשבתי כלל בהמשא ומתן. ואפילו בעת עשיית המשא ומתן, אזכה ברחמך שתהיה מחשבתי קשורה ודבוקה בך ובתורתך הקדושה, המלבשת ונעלמת בכל עסקי משא ומתן ומלאכות ועסקים שבעולם.

● ה' אלוקים, חוסה עלינו ברחמך, והצל אותנו מתאוה הרעה הזאת של ממון. וזכנו ברחמך הרבים, רב חסד ומרבה להטיב, ותהיה בעזרנו שנזכה ליתן צדקה הרבה לעניים מהגנים, וכל עיקר כוונות עסקנו בהמשא ומתן יהיה רק בשביל הצדקה, וזוכה ליתן צדקה יותר מכפי כחנו, ותזמין לנו ברחמך עניים מהגנים לזכות בהם. ותעזרנו לקיים מצוות צדקה כראוי באמת בתכלית השלמות, בשמחה ובטוב לבב, ובסבר פנים יפות. ותזכנו ליתן צדקה באופן שלא יתבייש העני בקבלתו, ואזכה לדבר על לב עניים ומרודים לפייסם ולהרחיב דעתם ולשמח את לבם... (לקוטי תפילות - מתוך תפילה יג)

שלח